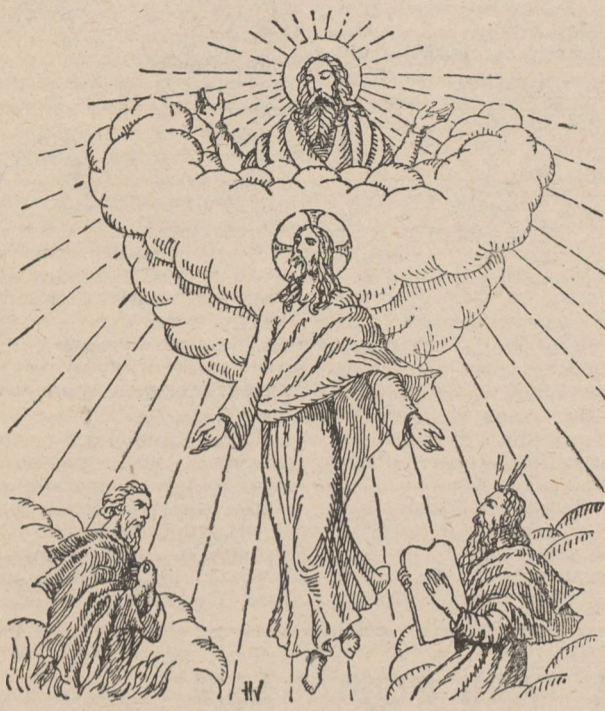

SCHIMBAREA LA FAȚĂ A DOMNULUI

„Iisus a luat cu Sine pe Petru și pe Iacob și pe Ioan, fratele lui și i-a dus într-un munte înalt. Și s-a schimbat la față, înaintea lor, și a strălucit fața Lui ca soarele, iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca lumina. Și iată, Moise și Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El (despre sfârșitul Lui, pe care avea să-l împlinească în Ierusalim). Și grăind Petru a zis lui Iisus: Doamne, bine este nouă să fim aici; dacă voinști, voi face aici trei colibe: Ție una, lui Moise una și lui Ilie una. Vorbind ei încă, iată un nor luminos cu umbrit pe ei, și iată glas din nor zicând: „Acesta este Fiul Meu cel iubit, în care am binevoit; pe Acesta să-L ascultați!”

Și auzind ucenicii au căzut cu fața la pământ și s-au spăimântat foarte.

Și Iisus a venit la ei și atingându-i le-a zis: sculați-vă și nu vă temeți.

Și ridicându-și ei ochii, n-au mai văzut pe nimeni, decît numai pe Iisus singur.

Și pe cînd se coborau din munte, Iisus le-a poruncit, zicînd: Ni-mănuși să nu spuneți ce ați văzut, pînă cînd Fiul Omului se va scula din morți.” (Mat. 17, 1—9).

FAMILIA CREȘTINĂ (II)

Sf. Ioan Gură de Aur numește căsătoria „taina dragostei” pentru că nicăieri ca în familie dragostea divină care este esența încreții nu se concretizează mai spontan și mai natural, rămînînd totuși un mister insondabil și ineputabil ce trebuie mereu înnoit și actualizat prin credință. Într-adevăr, nicăieri ca în familie nu se oglindește mai bine taina lui Dumnezeu cel Unul în ființă dar întreit în Persoane. Căci așa precum în Dumnezeu unitatea absolută (de Ființă) se împlinește cu diversitatea absolută (de Persoane) tot astfel și în familie (ca și în umanitate în general) există o unitate profundă a celor ce o compun, care însă nu anulează, ci dimpotrivă afirmă, specificul fiecărui membru, de persoană unică. Și aceasta pentru că omul și lumea în totalitatea ei sînt „chipul și asemănarea lui Dumnezeu, iar „Dumnezeu este dragoste” (I In. 4, 8). Ori dragostea unește persoanele pînă la identitatea ființei lor păstrînd totodată și afirmînd caracterul specific al fiecăruia.

În interiorul familiei, unirea conjugală dintre soți este o expresie a dragostei derivată din porunca divină „Creșteți și vă înmulțiți și stăpîniți pămîntul”

(Fac. 1, 28). Ea este deci legată de procreație și numai cînd se face cu respectul legilor firii este cu adevărat o expresie autentică a iubirii dintre cei doi soți, un adevărat „limbaj” prin care ei comunică în chipul cel mai înțeles. Porunca de a se înmulți fiind anterioară căderii în păcat în ea însăși. Numai păcatul o poate perverti și culpabiliza. Iar pervertirea înseamnă reducerea actualului conjugal numai la unirea trupurilor cu căutarea exclusivă a plăcerii, care însă nu poate împleni elanul de înființat al soților ascuns în unirea lor ci îi aruncă în brațele durerii, de care ei vor fugi căutînd din nou plăcere. Și așa cei doi se închid într-un cerc vicios. Astfel unirea conjugală nu mai este o unire „întru Domnul”, o unire care să tindă spre comuniunea cu Dumnezeu cel înființat în brațele durerii, de care ei vor fugi căutînd din nou plăcere. Și așa cei doi se închid într-un cerc vicios. Astfel unirea conjugală nu mai este o unire „întru Domnul”, o unire care să tindă spre comuniunea cu Dumnezeu cel înființat în brațele durerii, de care ei vor fugi căutînd din nou plăcere.

Serafim Făgărășanul
Episcop-vicar

(Continuare în pag. a 2-a)

Din învățăturile Sfîntului Ioan Gură de Aur

Au trecut mai bine de 50 de ani de cînd un cercetător francez a publicat o carte cu titlul „Sfîntul Ioan Gură de Aur, dascăl al învățăturii despre desăvîșirea creștină”, dar și după această dată admirația creștinătății față de marele predicator din Antiohia a găsit mereu în scrisul său noi și înălțătoare mesaje. Unele din acestea erau chiar necunoscute. Astfel în anul 1957 au fost date la iveală opt predici sau „cateheze baptismale”, care au adus noi lămuriri asupra tainei Sfîntului Botez, respectiv asupra modului cum era văzută pe la sfîntii 390 această Sfîntă TAINĂ. Dar și în vremurile mai noi studierea predicilor acestui mare părinte al Bisericii aduce mereu noi informații.

Și la noi, la români, scrierile Sfîntului Ioan s-au bucurat de mare prețuire intrucît încă în epoca în care el trăia, strămoșii de atunci ai poporului s-au împărțit de purtarea de grijă a acestui mare păstor bisericesc. Cercetările recente în frunte cu prof. Gh. Mihailescu și I.P.S. Nestor al Olteniei au dovedit că binecunoscutul „Cuvînt de învățătură din ziua de Paști” era folosit la noi încă înainte de veacul XVI, iar sub titlul de „Mărgăritar” o colecție din cele mai alese din predicile Sfîntului Ioan au fost cunoscute și sub formă slavonă, iar din 1691 ele au fost traduse în românește, încît marele învățat Dimitrie Cantemir a ajuns să citească din ele tatălui său Antioh Cantemir. (Din Omilia II la Filipeni)

Pr. prof. T. Bodogae

(Continuare în pag. a 2-a)

În întimpinarea postului Adormirii Maicii Domnului RESTAURAREA SUFLETEASCĂ

Verbul a restaura (a reface, a reconstitui, a transforma ceva) se folosește și în ordinea spirituală a vieții cu înțelesul de înnoire sufletească, înviere din moartea păcatului, renaștere interioară, progres din nou, reabilitare morală, primăvară duhovnicească, transformarea trecutului păcătos în izvor de viață nouă.

În ordinea naturală a firii, primăvara urmează unei ierni amorțite, lipsită de viață, iar în ordinea vieții spirituale primăvara duhovnicească urmează unei ierni a păcatului.

Este posibilă o astfel de primăvară, adică restaurarea unui trecut învechit în păcat? Răspunsul este afirmativ.

În legătură cu această restaurare, părerile se împart între cei ce o contestă și între cei ce o susțin.

Păcătoșii lipsiți de credință și încredere în Dumnezeu se cred osîndiți pentru veșnicie. Sint convenși că păcatul rămîne păcat, că păcătosul moare păcătos și că trecutul omului nu poate fi schimbat sub nici o formă. Nimeni nu-i poate scoate din osînda păcatului și cu atât mai vîrtos ei singuri. Pentru ei trecutul rămîne ceva încheiat și neschimbat, iremediabil și irecuperabil. Scepticismul lor îi împiedică să se ia orice inițiativă pentru trezirea lor la o viață dinamică.

Spre deosebire de aceștia, cei încrezători în Dumnezeu și dornici de mîntuire, ajutați de puterea harului, nutresc sentimente de optimism moral. Pentru ei trecutul poate fi modificat și fă-

Prot. Ieremia B. Ghita
(Continuare în pag. a 2-a)

„Tîlharul, cu limba, a deschis raiul

„Pomeneste-mă, Doamne,
cînd vei veni în Împărăția Ta...”
(Luca XXIII, 42)

Iubind pe Hristos și Patimile Sfinte,
Tîlharul a deschis Raiul prin cuvînt;
Toți sfinții au rostit aceste cuvinte,
Celui preaslăvit în cer, și pe pămînt...

Și ca tîlharul mărturisim și noi
Acelaș crez, în Biserica Străbună
— Cu bună nădejde în Viața de Apoi,
— Ca să fim părtași la Veșnica Lumină!...

Îl iubim pentru Sfînta Lui Omenie,
— Răsplătită cu coroana cea de spini,
— Silim spre Cereasca Lui Împărăție
Unde toți spinii răsar flori de lumină!...

Îl mai iubim, pentru că a fost sărman
Și-a îndurat povara umilinței;
— Slujind, pasnic, Supremul Ideal Uman —
— A înfăptuit minunea biruinței!...

Dar, îl iubim pentru că este Iisus:
A iertat pe tîlhar, și pe păcătoasa,
— Ne-a descoperit Lumina Lui de sus,
— Și cerul ni l-a arătat, — și coasa!...

Îl iubim, că mai întîi El ne-a iubit:
— Ne hrănim din Jertfa Lui nevinovată;
— S-a jertfit să facă pe altul fericit,
— Cum n-a făcut-o nimeni, — niciodată!...

Prin harul Crucii, trăim sfînte bucurii:
— Cîntînd imn de slavă Soarelui Iubirii,
— Printre surisuri dragi, — ne simțim iar copii,
— Ca pe Meleagurile Nephthării!...

De aceea îl iubim, că este Dumnezeu!...
— Fiînd rugat de Maica Sa Precurată
— Ne scapă cu bine din mina celui rău
Și ne cuprinde în dragostea Lui toată!...

Prof. Lăduț Vasilescu

Proiect de lege în Senat:

1 Decembrie — Ziua națională a României

În legătură cu stabilirea Zilei Naționale a României, senatorul Romulus Vulpescu a făcut din partea Comisiei juridice a Senatului următoarea expunere de motive:

Comisia senatorială constituită în vederea redactării Proiectului de Lege privind la proclamarea Zilei Naționale a României propune alăturatul proiect de lege susținut de următoarea justificare:

Unirea tuturor românilor, înfăptuită la 1 decembrie 1918 și corolarul ei, consfințirea statului național de drept, unitar, suveran, independent, indivizibil și

inalienabil rămîne un eveniment crucial în istoria milenară a poporului român.

În temeiul acestei hotărîri istorice a românilor din toate cele 10 provincii tradiționale, hotărîre care la Alba Iulia statua realitatea unității naționale și de stat, Comisia senatorială propune următorul Proiect de lege:

ARTICOL UNIC: Se proclamă 1 Decembrie, Ziua Națională a României.

În actuala sa redactare, Proiectul de lege a fost votat de către Senat în unanimitate.

(Rompres)

Militanți pentru libertatea și unitatea poporului român

Andrei Bîrseanu (1858—1922)

Între reprezentanții de frunte ai școlii, literaturii și culturii naționale românești, de la sfîrșitul veacului trecut și începutul veacului nostru, s-a numărat și profesorul Andrei Bîrseanu, „unul din stegarii cei mai de seamă ai Societății Astra”, pe care a condus-o cu pricepere, dăruire și pasiune, timp de peste un deceniu și jumătate.

Născut în 1858, în comuna Dîrste, județul Brașov, într-o familie de preoți, cu dragoste de cultură și locu național, Andrei Bîrseanu a început să învețe carte la școala din cauza tatălui. De aici, s-a îndreptat spre Brașov, unde a urmat studiile secundare la liceul ortodox român întemeiat de Ioan Popazu, iar pe cele superioare — la Facultatea de filozofie din Viena și München.

După încheierea studiilor universitare, tînarul profesor a revenit la Brașov, intrînd în serviciul școlilor române din oraș. Prin cunoștințele sale culturale și de specialitate deosebit de solide și vaste, însușite în anii de studii din cele două mari centre europene, și prin talentul de scriitor în proză și poezie, cîrturarul Andrei Bîrseanu a militat cu abnegație și hotărîre pentru înfăptuirea idealului național. Iar prin măiestria și tactul pedagogic deosebit de fin, prin blîndețea și bunățatea sa părintească, profesorul Bîrseanu a știut să se apropie de sufletul elevilor săi, ca puținii alții. Prin lecțiile sale de istorie, literatură românească și geografie, a reușit, nu numai să trezească interesul și entuziasmul generațiilor tinere pentru comoriile istoriei și literaturii române, ci și pentru frumusețile vetrei dacie. Ca dascăl și pedagog, Andrei Bîrseanu a știut că adevărata chemare a unui profesor nu este aceea de a încerca memoria elevilor cu o cantitate prea mare de cunoștințe sece și obositoare, ci să selecționeze cu iscusință din volumul nesfîrșit al științelor, numai ceea ce este necesar și folositor pentru buna pregătire a elevilor. Folosind asemenea metodă, Bîrseanu a reușit să fie un educator iscusit, apreciat și îndrăgit de școlari.

Concomitent cu munca de la catedră, Andrei Bîrseanu a desfășurat o bogată activitate publicistică și literară. El a îmbogățit literatura didactică, redîndu-i completînd „Geografia și istoria evului vechi, mediu și modern” de dr. Ioan G. Mesotă, apărută la București, în 1879—1880; a prelucrat, în colaborare cu Dionisie Făgărășanu, „Geografia pentru școlile medii”; a publicat „Cîteva observații cu privire la propunerea studiului istoriei” în Anuarul XXII al Liceului din Brașov, pe anul 1886. Împreună cu profesorul Ioan Popazu, a redactat revista „Școala și familia” în anii 1887—1888, care se adresa părinților și cadrelor didactice. Andrei Bîrseanu a cules și publicat o serie de creații folclorice, dintre care amintim volumul „Cîncișeci de colinde”, în 1890; lucrarea „Din traista lui Moș Stoică”, care cuprinde 101 anecdote populare, publicată la Brașov, în 1891; iar, în 1895, în colaborare cu învățatul och dr. I. Urban Jarmik, a tipărit și strigătură din Ardeal.

Cea mai importantă scriere a lui Andrei Bîrseanu o reprezintă voluminoasa monografie intitulată „Istoria școlilor centrale române gr. or. din Brașov”, publicată în 1902 și premiata de Academia Română. În această prestigioasă lucrare, eruditul cîrturar a înfățișat dezvoltarea școlii românești brașovene din cele mai îndepărtate timpuri și pînă la 1900. În cadrul monografiei, un loc de seamă îl ocupă eforturile protopopului Ioan Popazu, mărurările învățate ale mitropolitului Andrei Șaguna și contribuția tuturor celor ce și-au adus obolul la ridicarea și susținerea liceului românesc din Brașov.

Pe lângă scrierile în proză, Andrei Bîrseanu a realizat și versuri de factură lirică și națională, dovedind talent și o mare sensibilitate artistică, pe care le-a publicat în „Convorbiri literare”, „Familia” și „Gazeta Transilvaniei”. Din acest gen de creație, un loc cu totul aparte în ocupația poezia „Steagul nostru”, cunoscută publicului larg de toate vîrstele sub denumirea de „Pe-al nostru steag e scris imnul”, scrisă în 1890, și care, prin conținutul patriotic și mobilizator, a devenit imn de luptă pentru eliberare națională și înfăptuirea unității politico-statale a tuturor românilor, adînc intrat în conștiința poporului nostru.

Cîrturarul Andrei Bîrseanu a desfășurat și o intensă și rodnică activitate în cadrul „Astrii”. Remarcîndu-se ca unul din activiștii de seamă ai „Asociației” în 1898, a fost ales director al Despărțămîntului Brașov al „Astrii”. Peste opt ani, adunarea generală, ținută la Sibiu, în august 1906, cu prilejul inaugurării Muzeului etnografic al „Astrii”, l-a ales vicepreședinte al „Asociației”, iar adunarea generală, care și-a desfășurat lucrările la Blaj, în

Prof. Paul Abrudan

(Continuare în pag. a 2-a)

CEL MAI MARE MITROPOLIT AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI

Cu înfîziere, din păcate, mi-a căzut în mină o carte de permanentă referință și „istorie” din capitala românească, a „istoriei culturii românești”. Așa se cheamă: ANTIM IVIREANUL — OPERE, de Gabriel Strempele. Are nu mai puțin de 477 pagini scrise, scoasă și într-o ediție elegantă, sobră. Este apărută, nu chiar recent, dar este o carte realmente, fără figuri encomiastice, substanțială. Autorul cărții acestuia (nu este o întimplare banală, desigur, cum se întîmplă, nu chiar rar, în istoriile culturale), autorul lui ANTIM IVIREANUL — OPERE, este cel mai harismatic, dintre toți cercetătorii noștri literari și științifici ai culturii noastre vechi, care este temelia din care își trag — cultura și limba românească — sevele. Autorul despre care vorbim, este, repet, Gabriel Strempele. După toate dovezile lesite de sub pana Domniei Sale, este cel mai îndrăgostit de cultura noastră veche românească. Și pe departe, fără egal, în cunoașterea lui Antim Ivireanul, incomparabil cu oricare alții din cercetătorii culturii românești vechi (și, har Domnului, că avem mulți și iscusii în meseria lor!), chiar și decît marele, și el, cîrturar, Melhisedec, episcopul de Roman, primul nostru înalt ierarh membru al Academiei Române, care și el s-a ocupat în mod deosebit de Antim Ivireanul, fiind cel dintîi, — pare-mi-se — care a atras atenția asupra fenomenului Antim Ivireanul, fenomen despre care vom zăbovi, într-un articol viitor. Căci despre fenomenul Ivireanul, despre opera uriașă, multilaterală, despre cea mai interesantă prezentă a țării noastre la noi în istoria românească, cit și despre peccetului opere sale cu jertfa singelui său și cu martiriul în propriul înțeles al cuvîntului, nu s-a descifrat nici pe departe cît trebuie, cum credem noi, și cum atât de smerit o spune Gabriel Strempele, cel care a înfăptuit cel mai mult, din astăzi, dintre toți cei care s-au minunat de acest mare și stranic ROMÂN, desi, el de fapt, prin nașterea lui, este ivirean din Georgia. Este lucrul acesta un fapt ceterumtural, logic, doveditor, a ceea ce înseamnă duhul ecu-

menic al Ortodoxiei și al smerenților ei. Ne însușim și subscriem cu totul la cele scrise de Gabriel Strempele, că „ANTIM IVIREANUL este cel mai înălțat Mitropolit ce a stat vreodată în scaunul Ungrovlahiei”, la care la sfîrșit vom adăuga și alte câteva lucruri, părerile și credințele noastre, despre „Cel mai mare Mitropolit al Ungrovlahiei”.

Asadar, de Gabriel Strempele pornire: Antim Ivireanul este adus în țara noastră de către marele nostru, cred, de cel mai rafinat, cîrturar, dintre vellevoziștii noștri: marele Io Constantin Brîncoveanu Voievod, unul istoric cred că la sugestia Patriarhului Dositei al Ierusalimului. Alții zic că la aceea a lui Dionisie Seraglianul, patriarhul Constantinopolului.

Și unul și altul, din cei doi erau patriarhi, amîndoi greci, aveau interesele lor, care erau aceleași: renașterea helenismului. Indiferent cine i le-a recomandat, aducerea lui Antim de către Brîncoveanu, aceasta dovedește „fieri”, intuiția marelui voievod de a-și „alege” colaboratorii. Cea mai esențială dintre calitățile unui conducător adevărat și mare. Dar la rîndul lui, — aceasta este iarăși părerea noastră —, Brîncoveanu n-ar fi realizat, cîte a realizat, nu și-ar fi lăsat în istorie opera lui, strălucită, cred, de cel mai rafinat, cîrturar, pe Antim Ivireanul. Pe și simplu, Constantin Brîncoveanu, nu ar fi fost atât de mare, în istorie, cît este.

Brîncoveanu preia conducerea Țării în condiții foarte grele. El se afla, ca o bisărită și micuță buburuză, cu trășiștăria lui mică, între trei monștri preistorici, le-am zice: imperiul otoman cu nesățietatea lui de haraciuri în pungi de aur, imperiul austro-ungar, cu „rafinamentul” lui, nu mai puțin hulpa și între imperiul tarist, cu „hileniștii” și cu „pohtele” lui de cuceriri giganțice.

Pe de altă parte, în interiorul micuței buburuză, Ungrovlahia lui, față de bronzozaurii geologici ca întîndere și forță, imperiile hulpace, amintite, starea socială a românilor era pur și simplu cumplită! Tara Românească nu învîrea lui Brîncoveanu, plătca nu

mai puțin de patruzeci și două de biruri, cum scrie C.C. Giurescu în Istoria Românilor, București, 1946, cartea II-a, pag. 434—435. Iar Constantin Radu Popescu, deloc prieten Brîncoveanului, spune că pentru a obține domnia „... au făcut alt adaos haraciului (cumpărarea domniei), 240 pungi (aur) peste cele 200”, fixate pînă atunci de Poartă. Bicliul birurilor de pe spatele țărănilor, (și nu al boierilor care „se scuteau”, a marit bugetul țărănilor de pe moșii, fapt pe care a încercat să-l oprească, dar fără succes, și Mihail Viteazul însuși secretarul personal al Voievodului Brîncoveanu, florentinul Anton Mario del Chiaro, în a sa Istorie delle moderne rivoluzioni della Valachia, în general favorabil stăpînului său, arată undeva, printre alte rînduri elocuoase, că Brîncoveanu era atât de dibăc la vorbă și blîndete, că poporul îi scoase, mai în tragic, mai în sagă vorbă amară: „că Domnitorul Constantin Brîncoveanu știe să jupoale oia fără să o facă să tipe”. („Il principe Constantino Brancovani grava pelar la gazzuola senza farla gridare” — Del Chiaro, p. 174). Așa că bunul gospodar al culturii românești, nu a putut fi, nici pe departe, un ingeras. El însuși, a pus și încă, alte biruri pe care, la plătenu, tot țărăni, căci în mare măsură, ca întotdeauna, boierii erau defecțioși și se sustrăgeau de la aceste biruri. Acestea toate însă nu i-au împiedicat pe Marele Brîncoveanu să ne lase nouă și Țării, epoca lui glorioasă.

Cu toate cele înșirate mai sus, el era iubit și aiutat de poporul său, mai ales pentru ultima parte a vieții sale: „Cuvîntul lui Constantin Brîncoveanu este un fapt deosebit de interesant și sultanului demant fanatic, care-l cerea decapitîndu-l public, unul cîte unul, coconii și ginerile — sub ochii mulțimilor: „Leapăda-te de credința creștină și îți voi da viață”, în timp ce Voievodul Martir le spunea, îmbrăbîntîndu-l: „Fii mei, am pierdut totul. Nu ne-a mai rămas decît credința, care-l mai scumpă decît decît toate, care este nepieritoare și deci,

să nu o pierdeți! Puneți vitejește gîturile pe butuci, sub satrul păgînilor călăii!”

De aceea poporul i-a iertat toate și îl venerază ca pe un sfînt martir, desi, încă este, necanonizat.

Dar revenind la geniala intuiție a voievodului Brîncoveanu, era unul din cei mai mari iluminști ai epocii. Curtea lui era refugiu și gazda tuturor cîrturarilor prigoniți ai Orientului; era centrul elenismului plin de hiclesuguri care voia să-și înfăptuiască vîsul pe pămîntul și cu truda românească. Faimoasele școlile de la sfîntul Sava, și Mănăstirea Mărginea-nu, pe care le-a topit prin mințea lui, fiul de țaran de la Avrigh, Georgehe Lazăr, colcăiau de patriarhi ecumenici cîrturari și savanți, ca Dositei al Ierusalimului și Hrisant Notara, vestitul, și de strălucitul dascăl grec ca: Sevastos Chimenitul, sau Kiminticie, Ioan Comnen, Georgehe Maioto, Panaiot Sinopeus, Georgehe din Trapezunt, Ion Carifoli ș.a., ș.a. Toți erau dirijați de Dositei și Hrisant, patriarhii de Ierusalim.

Brîncoveanu i-a ajutat și i-a sprijinit. Dar mințea lui scînteietoare, nu s-a lăsat înșurubată, decît de adevăratele permanente ale veșniciei. El trimite permanent tineri la învățătură, unde credeți? La Maica Roma, în Italia. Și nu numai atît: din Italia își aduce sfîntici apropiați și de taină. De la Florența își aduce pe secretarul său, Del Chiaro, care nu era un darecare. Era, cum s-a văzut, destul de iscusit croniciar și scriitor. Și va aduce și alți secretari și doctori. Precum Stefan cel Mare pe doctorul Schendi, „Hirile” mari se întînesc peste veacuri. Aduce teologi și literari, precum Iacob Pylarnia. Dar credîndu-și că în fata călător și a dîntă țării și a Domnului ei nu sînt umbrite, ca pe timpul lui Vlaicu Vodă, nici cît umbra unei frunze în cadere. El moare, cum stim, cu coconii lui, în sfînta credință a Ortodoxiei lui, neumbrite de nimic. Curtea lui, era un „loc de refugiu al tuturor cîrturarilor nemulțumiți și cetate prote-

Cristofor Dancu

(Continuare în pag. a 2-a)

Din partea Comitetului „Nicolae Titulescu” din Braşov

Sînt 49 de ani de cînd Nicolae Titulescu îşi doarme somnul de veci în cimitirul de la Cannes — Franţa, aşteptînd ca „prietenii... din Ardeal” să-î îndeplinească dorinţa de a fi înmormîntat la Braşov. Pentru a fi mai expliciti vom reproduce chiar din testamentul marelui bărbat al neamului, următorul paragraf: „În ce mă priveşte, cum m-am considerat totdeauna ca un soldat al teritoriilor alipite României între 1918 şi 1920, doresc să fiu îngropat la Braşov, într-un loc ceva mai la o parte... Tache Ionescu — sus, la Simălia şi eu la picioarele lui — jos, la Braşov, pentru repaosul etern este felul cel mai convenabil şi doresc ca locuitorii Braşovului să accepte rugămîntea mea”.

Ivindu-se zorii libertăţii, braşovenii au simţit că a venit timpul pentru a-şi aduce la îndeplinire datoria de onoare pe care o au faţă de ilustru lor compatriot şi ca atare au creat, în urmă cu cîteva luni, un comitet, care s-a pe preocupat de această problemă.

Comitetul a început demersurile necesare pentru înmormîntarea rămăşişelor pămîntului ale lui Nicolae Titulescu la biserica „Sfinţii Nicolae” din Şcheii Braşovului, biserica ce adapostea şi lăcaşul primei şcoli româneşti.

Restaurarea sufletească

(Continuare din pag. 1-a)

Între izvor de viaţă nouă. Optimismul lor, în direcţia virtuţii, îi determină să se angajeze la un proces de purificare şi spiritualizare a vieţii, adică de curăţire a oricărui rău şi de dezvoltare a tot ceea ce este bun.

În cele ce urmează mă voi ocupa de aceştia din urmă, care nădăjduliesc într-o schimbare fundamentală a sensului vieţii. În concret voi arăta posibilitatea (realitatea) procesului de înlocuire a trecutului păcătos cu un prezent şi viitor de sfinţenie şi mijloacele folosite în acest scop.

Viaţa omenescă se desfăşoară în vadul timpului şi poate fi raportată la trecut, prezent şi viitor. Între aceste trei dimensiuni există o strînsă legătură. Pentru trecut păcătos omul se căteşte şi-l poate eradică, pentru prezent acţionează şi pentru viitor se hotărăşte. Vorbind de trecut, putem afirma că restaurarea lui influenţează prezentul şi determină viitorul.

În legătură cu restaurarea trecutului s-au formulat teorii potrivite cărora orice renaştere este imposibilă, trecutul fiind ceva terminat şi neschimbat. Se afirmă că este absolut imposibil să se mai poată desfăşura ceea ce s-a petrecut odată, să se întoarcă, înapoi direcţia timpului în care se scurge viaţa. Cu alte cuvinte omul nu poate muta nimic din ceea ce a făcut şi a rămas în urma faptelor sale păcătoase. Asemenea unui munte care rămîne neclintit la orice izbîritură şi s-ar da, aşa şi el rămîne neclintit

în trecutului său. Afirmatia are la bază ideea greşită că viaţa spirituală ar fi lipsită de o înălţare structurală. Adevărul este cu totul altul. Viaţa spirituală are specificul ei. Spre deosebire de fenomenele naturale trecute, care au o desfăşurare rectilinie, în viaţa spirituală fiecare moment al vieţii noastre cuprinde în sine şi o lansare nu numai spre viitor, ci şi spre trecut. Faptul este explicabil: conştiinţa activă, care are puterea de a reveni asupra unui conţinut sufletesc, proiectează asupra lui mereu altă lumină pe urma noilor experienţe de viaţă. În urma acestui fapt putem afirma că dispunem şi asupra trecutului nostru, care deşi neschimbat cronologic-istoric poate fi transformat ca sens. După cum curăţim un izvor de noroiul din el, tot aşa orice clipă din viaţa noastră o putem curăţi de răul din ea. Nu se poate spune de o faptă trecută că şi-a epuizat valoarea şi puterea de determinare. Numai prin moarte, viaţa devine ceva încheiat (D. Stăniloae, Căinţa şi învierea sufletească, în „Revista Teologică” Nr. 1—2, 1945, p. 9—10).

Restaurarea trecutului păcătos este posibilă şi din alt punct de vedere. Păcatul omoară viaţa sufletească. După cum sinuciderea distruge existenţa fizică, la fel îl duce la moartea sufletului şi distruge existenţa morală. Cu toată nocivitatea lui, păcatul naşte şi dorul după mîntuire, pentru că „înima omului este din fire sanctuarul lui Dumnezeu” (Fer. Augustin), pentru că în sufletul lui a mai rămas o sămîntă de

har şi puteri încă necaritate, plus un îmbold spre desăvîrşire. Ori ce om, fie oricît de păcătos, are potenţial de speranţă care-l dinamizează faţele prezente şi viitoare. Calea păcatului nu este indicată niciodată. Pentru acest motiv omul trebuie să urască păcatul săvîrşit şi să pună hotărîre nestrămutată de a-şi înscrie trecutul păcătos pe o nouă traiectorie spirituală.

Mijloacele prin care omul lucrează la restaurarea trecutului său păcătos sînt amintirea şi căinţa (Idem, art. cit. pg. 11—12 şi N. Stoleru, Rolul pocăinţei pentru promovarea moralităţii credincioşilor, în „Studii Teologice” Nr. 1—2, 1973, p. 61—62).

Prin amintire readeucem în actualitate trecutul nostru păcătos. De cîte ori ne gîndim la o faptă făcută, ne răsare în aceeaşi clipă împreună cu ea hotărîrea de a nu mai greşi. Trecutul neamintit rămîne fără putere de restaurare. Amintirea fiind o meditaţie are forţa de a se apleca asupra trecutului, căruia îi adaugă ceva nou: sensul şi puterea eficientă care vrea.

Profetul ne îndeamnă: „Să-ţi aduci aminte de trecut şi să roşeşti” (Iezechiel 16, 63). Folosul amintirii este ilustrat şi prin cuvintele: „Amintirea faptelor din trecut devine exemplu pentru bună chibzuială cu privire la cele viitoare” (Plutarh). Într-adevăr, prin amintirea plină de regret, în locul faptei păcătoase, reuşim să înfrădăcim temeiul hotărîrii de a lucra în viitor într-un mod nou. Nimeni nu-şi priveşte trecutul decît pentru că vrea ca viitorul său să fie altul. Prin amintirea trecutului său, omul îşi poate defini sensul major al vieţii, poate

deveni stăpînul conştiinţei al propriei deveniri, cu condiţia să fie un judecător obiectiv.

Amintirea de trecut are folosul ei, dar singura formă eficientă de restaurare a trecutului păcătos este căinţa, adică amintirea unei fapte împreună cu regretul pentru săvîrşirea ei. Dacă prin amintire păcatul apare şters sau în plan secund, căinţa îl poate înlocui în mod radical. Prin căinţa pe locul unui fost păcat ţiştneşte un izvor de apă a vieţii; un fost păcat se preface prilej de viaţă nouă, se înlocuieşte „eu” vechi cu un „eu” nou sau înnoit. Căinţa scoate la suprafaţă noi puteri, sub forma unor virtuţi pe care nu le mai aveam. Ea este redresarea morală a individului uman. Căinţa n-are valoare dacă se reduce la simplul regret pentru păcatele săvîrşite, ci trebuie să fie o mutaţie categorică a vieţii pe noi coordonate spirituale, o veritabilă lucrare de restaurare a întregii fiinţe, după îndemnul Mîntuitorului de a ne transforma din interior spre exterior. În acest proces de restaurare se cere o căinţă integrală, fiinţială, prin care viem în Duhul liber de forţa trecutului care se rostogolea în automatismul vieţii trupesti.

Căinţa are putere retroactivă. Aceasta nu înseamnă că ea şterge faptele păcătoase sau să o prească de a mai fi repetate, ci poate să dea celor săvîrşite un sens nou. Căinţa elimină răul moral din centrul fiinţei umane, răpeşte faptele rele puterea ei generatoare de rău şi pozitiv îi dă omului o putere nouă spre săvîrşirea binelui moral. În felul acesta începe procesul de restaurare sufletească, care, — desigur

— trebuie dus la desăvîrşire (O. Bucveschi, Vină şi căinţă, art. în „Glasul Bisericii”, Nr. 10, 1956, p. 548).

Omul este o fiinţă în veşnică devenire. „A deveni este mai important decît a fi” (Iohan Galting). Afirmatia este întărită şi de cuvintele Sf. Ioan Gură de Aur: „Nu-î de ajuns să recunoşti că eşti păcătos, ci trebuie să te ridici şi să te schimbi”. Tot el spune: „Dacă eşti păcătos nu deznădădui... înnoieşte-te prin pocăinţă”.

Sf. Scriptură confirmă că sufletul păcătos va muri (Iezechiel 18, 4) şi cine se întoarce de la nelegiuirea sa îşi va întoarce sufletul la viaţă (v. 28). De aceea „lepădaţi de la voi toate păcatele voastre cu care aţi greşit şi vă faceţi o inimă nouă şi un duh nou; întoarceţi-vă şi veţi trăi” (v. 31—32), ca să ajungeţi la sfinţirea voastră (Romani 6, 19).

Avînd aceste îndemnuri să intrăm în trecut nostru, să-l supunem şi ca dintr-o comoră să scoatem alte sensuri şi direcţii pentru viaţa noastră. Să încercăm ca noi să determinăm trecutul, nu el pe noi. Restaurarea lui ne pune în situaţia de a nu mai fi robi ca natura, ci — descătuşaţi — să putem începe viaţa spirituală de la început, printr-o nouă naştere, cum spune Evanghelia.

Viaţa omului nu este statică, ci dinamică. Datorită acestui dinamism omul cît trăieşte poate fi mereu altfel şi altfel. De aceea, să stăpînim trecutul, să-l transformăm ca sens şi într-o nouă ipostază să-l predăm viitorului spre desăvîrşire.

FAMILIA CREŞTINĂ

(Continuare din pag. 1-a)

„Întru Domnul” a soţilor este deschisă spre viaţa nouă care poate apărea şi care trebuie primită ca dar al lui Dumnezeu, ne dăm seama de responsabilitatea cu care este împreunat actul conjugal. Din momentul concepţiei, embrionul este deja o individualitate absolut unică, o persoană umană în potenţă care are nevoie de iubire pentru a se putea dezvolta. Este un lucru dovedit că embrionul simte nu numai iubirea mamei care îl poartă dar chiar şi iubirea tatălui. Cînd aceasta este alături şi dacă vorbeşte, embrionul se deplasează uşor spre el, adică spre această voce pe care o aude şi care îi devine încetul cu încetul familiară, cu multe luni înainte de a se naşte. S-a constatat de asemenea —

lucru înfricoşător — cum embrionul, această nouă fiinţă, se zbate şi „fuge”, deplasîndu-se în simlul mamei, atunci cînd sabia ucigaşă a morţii îl urmăreşte. Este aici misterul persoanei umane care încă din momentul concepţiei este deplin individualizată şi care are nevoie de ocrotire şi de iubire pentru a se putea dezvolta.

Dragostea adevărată, aceea care împlineste pe om şi-l desăvîrşeşte, este creatoare de viaţă, şi ca atare responsabilă. Mai mult ea este împreunată cu suferinţa, cu dăruirea de sine care trebuie să meargă pînă la sacrificiul suprem. „Dragostea este mereu crucificată”, a zis cineva. Numai o astfel de dragoste poate întemeia o familie adevărată. Numai acolo unde ea este prezentă va fi şi binecuvîntarea lui Dumnezeu.

Andrei Bîrseanu

(Continuare din pag. 1-a)

august 1911, cu prilejul funcţionării semicentenarului „Astrei”, i-a încredinţat lui Andrei Bîrseanu datoria de preşedinte, demnitate pe care a deţinut-o „pînă în ceasul din urmă”.

Dar Andrei Bîrseanu a fost şi unul dintre militanţii de seamă pe tărîmul luptei politice, aparţinînd cu stăruinţă şi dirizate cauza naţională. În acest context se înscrie şi adunarea generală a „Astrei”, ținută la Blaj în 1911, în care a avut un pronunţat caracter politic, la pregătirea căreia Andrei Bîrseanu şi-a adus preţioasa contribuţie. În concepţia fruntaşilor „Astrei”, adunarea trebuia s-o reeditze pe aceea din mai 1848. Ca urmare, ea s-a ținut pe Cîmpia Libertăţii şi a cuprins peste 30.000 români, sosiţi din toate unghiurile ţării, ardeleni, munteni şi moldoveni. În fruntea multimilor se aflau cărturarul Nicolae Iorga, George Cosbuc, T. L. Caragiale, St. O. Iosif. Era de fapt şi inginerul Aurel Vlaicu, care a făcut o serie de demonstraţii aviatice, ulmindu-şi pe cei prezenţi. Printre cei care au luat cuvîntul în acea ocazie s-au numărat Andrei Bîrseanu şi Vasile Goldiş.

În semn de preţuire a bogatei sale activităţi ştiinţifice şi culturale, Academia Română l-a ales membru, în 1908, pe Andrei Bîrseanu.

Dînd dovadă de tact şi măiestrie politică, Andrei Bîrseanu a ştiut să apere şi să conducă cu pricepere activitatea „Astrei”, ca organ reprezentativ al românilor ardeleni aflaţi sub stăpînire austro-ungară, prin sinuoasele căi, generate de primul război mondial, dovedindu-se un demn urmaş al lui Şaguna, Timotei Cipariu şi George Bariţiu, în posturile de preşedinte al „Asociaţiunii”.

În condiţiile izbucnirii revoluţiei burghezo-democratice în Imperiul austro-ungar, la chemarea lui Andrei Bîrseanu, românii sibiieni s-au întrunit la 31 octombrie 1918, în sala de conferinţe a „Astrei”, pentru a stabili viitoarea lor conduită în faţa Consiliului Executiv al Regatului, alături de Andrei Bîrseanu, ca preşedinte, dr. Nicolae Balan, Nicolae Ivan, dr. Ioan Stroia, dr. Silviu Dragomir, dr. Ioan Broşu, dr. Lucian Borcia, dr. Octavian Russu, dr. Ilie Beu şi Ioan Lăpădatu, ca membri; comitet care să țină legătura cu Consiliul Naţional Român Central, să urmărească evoluţia evenimentelor politice, să organizeze şi să conducă lupta maselor populare româneşti de pe teritoriul judeţului pentru realizarea aspiraţiilor multisculare ale întregii naţiuni — Unirea.

A doua zi, cu ocazia unei noi adunări, Comitetul Executiv s-a transformat în Consiliul naţional român din judeţul şi oraşul Sibiu, organ subordonat Consiliului Naţional Român Central de la Arad, în fruntea căreia a fost ales Andrei Bîrseanu. În zilele următoare, sub îndrumarea lui Andrei Bîrseanu au luat fiinţă Legiunea română din Sibiu, consiliile naţionale şi gărziile naţionale româneşti din aşezările judeţului Sibiu, care au alungat vechile autorităţi, preluînd puterea pe plan local. În ultima decadă a lunii noiembrie 1918, Andrei Bîrseanu, în calitate de preşedinte al Consiliului naţional român al judeţului Sibiu, s-a preocupat de organizarea alegerii lui Andrei Bîrseanu, delegaţi şi 41 supleanţi, care urmau să facă parte din Adunarea Naţională de la Alba Iulia, precum şi de desfăşurarea adunărilor în toate localităţile româneşti, de adeviere la unirea cu patria-mamă.

Andrei Bîrseanu împreună cu ceilalţi delegaţi oficiali şi peste 8.000 de sibiieni, ca delegaţi neoficiali, a luat parte la Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia, organ care a hotărît unirea Transilvaniei cu România. După împlinirea idealului naţional, Andrei Bîrseanu este ales deputat. Încredîndu-î-se postul de vicepreşedinte al Marelui Stat Naţional, şi sarcina de Director regional al Învăţămîntului din Transilvania.

În această ultimă calitate, Andrei Bîrseanu a participat la primul Congres al tuturor dascălilor din România, ținut la 12 iulie 1919, în sala Teatrului Naţional din Iaşi. Ales vicepreşedinte, şi de această dată Andrei Bîrseanu s-a ridicat la înălţimea acestei demnităţi. Cu acel prilej, distinsul cărturar, făcîndu-se ecoul sentimentelor românilor ardeleni, spunea: „Am venit să vă aducem tributul recunoştinţei noastre pentru tot ce aţi făcut pentru libertatea noastră şi pentru triumful ideal de unitate naţională; pentru jertfele de muncă şi devotament ce le-aţi adus, ca visul hrînit de veacuri, de neamul nostru mult încercat, să se poată împlini; pentru semnele sănătoase ce le-aţi aruncat cu dăruire, în cursul vremurilor în sufletul generaţiilor tinere, ca să aducă în lume, în calea de progres, alături de Andrei Bîrseanu, venit dv. nu pe furis şi răzlet, ca în alte vremuri, ci mîndru şi cu frumde ridicată; am venit fraţi la fraţi, ca oameni liberi în ţară liberă şi întregită”.

Activitatea prodigioasă a lui Andrei Bîrseanu, preşedintele „Astrei”, s-a întrerupt brusc, la 19 august 1922, la Bucureşti, cînd inima sa a încoetă să mai bată. De acolo, el a fost transportat la Sibiu, şi înmormîntat, cu deosebită solemnitate, fiind conţinut în cimitir de Comitetul Central al „Astrei” şi o mică parte de prietenii cunoscuţi şi elevi. Peste şapte ani, la 27 octombrie 1929, osemintele i-au fost exhumate şi transportate la Braşov, fiind aşezate în cimitirul Groaveri. La căpătîul marelui dispărut, prin contribuţia „Astrei”, Academiei Române şi a instituţiilor de învăţămînt, i s-a ridicat un bine meritat monument.

Prin munca-i neobosită pusă în slujba emancipării poporului român, a luptei, cu vorba şi cu condeiul, pentru libertatea şi unitatea sa naţională, cărturarul Andrei Bîrseanu a intrat în conştiinţa şi istoria neamului nostru.

CEL MAI MARE MITROPOLIT AL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

(Continuare din pag. 1-a)

guitoare şi strălucită a literelor; se vor încrucaşi aci aceste influenţe şi se vor realiza la curtea Brîncoveanului numeroase opere ale neoclasicismului — cum scrie Gabriel Strempele, noi fiind, iarşi total de acord cu Domnia Sa”.

Aci se conturează fenomenul ANTIM IVIREANUL.

Nu îl credem un străin, ci inspiratorul direct al acestui uriaş fenomen: legătura dintre Răsărit şi Apus cu inocularea în cultura apuseană a culturii răsăritului, a patristicii şi prin tipărire cărţilor de cult, fără ştirbirea, de nici un fel, a Ortodoxiei ecumenice, din lumea Orientului în aceea a Islamului şi Apusului. De aici, tipografiile lui Antim, în tot Orientul şi în limba lui georgiană, de aici didahia lui diplomatică, de a scoate în atîtea limbi orientale cărţi cu litere făcute de mîna lui de mitropolit, de aci elocvenţa fără egal a Didahiei lui, care musai trebuiesc traduse în toate limbile mari ale lumii, nu numai în cele europene, occidentale, de aci căutarea, sorginta operelor lui artistice, ca un multidat, cel mai dotat miniaturist, mai mare şi mai iscusit decît Athanasie Crîmna, cu al cărui EVANGHELIER al lui Ştefan cel Mare miniaturat de el, mitropolitul de la Dragomirna Athanasie, se lauda în lume, la cel mai mare muzeu al lumii, British Museum.

Şi acum trîstenea cea mare: așa cum Esaltarea în versuri a lui Dosoftei, însemnează Izvodul poeziei moderne româneşti, așa cum pe drept a scris George Ivascu în a sa Istorie a literaturii române şi o mai spun şi alţii, o spun şi eu, în consens cu el, tot.

Tot așa, Didahia lui Antim Ivireanu, atît de puţine, din păcate, cîte

sînt, nu sînt cu nimic mai prejos decît faimoasele „Sermons” ale lui Bossuet, ținute în faţa Regelui Soare, precum Antim în faţa Voievodului său, ori tot așa de faimoasele Petit Carreau ale lui Jean Baptiste Massillon. Apusul musai trebuiesc să aibă în limbile — limbile mari ale Apusului — Didahia mucenicului Antim Ivireanu.

În sfîrşit, mă doare sufletul de durere cruntă.

Aprins de doi ani, tot datorită lui Gabriel Strempele, alergînd între Biblioteca Mănăstirii Cernica şi cea a Academiei Române.

De 280 de ani, cred, că cea mai mare operă a lui Antim Ivireanu, în special a multiplului său talent artistic „de caligraf, sculptor, desenator şi lucrător în broderie” cu care i-a umplut pe toţi din timpul său, zace, încă, în rafturile bibliotecii Mănăstirii Cernica o copie, făcută de zugraful C. Petrescu, iar în rafturile Bibliotecii Academiei Române într-un set mare de 1.070X45 m² zace, altă copie, plus un album de fotografii în octo al căror original se află (dacă cele de la Cernica şi la Academie sînt în negru copiate), la Kiev. Acesta este în culori. Se cheamă pe scurt (titlul este mult mai mare), CHIPURILE VECHILUI ŞI NOULUI TESTAMENT. Reprezintă o operă uriaşă, repetat poate cea mai mare a marelui Mitropolit. Ea cuprinde o istorie universală „de la Adam pînă la Hristos”. Dar este universală, pentru că, textul deşi nu este prea mare, citeva zeci de pagini mari; dar este concentrată ca text, gen cronică, şi paralel ea cuprinde toate marile imperii ale erei respective, începînd cu cele mai vechi popoare ale lumii; pe lingă a ceea ce evreilor pînă la, inclusiv, poporul roman.

Ceea ce însă este pur şi simplu, să facem un pleonasm, căci nu putem

spune altfel, ceea ce ne-a stat de zeci de ori sub ochi, şi ne stă permanent în mină, sînt cele 518 (cincisute şi optzeci) de gravuri, portrete ale tuturor obrazelor mari ale lumii, în care sînt portretele, nu numai ale marilor personaje biblice, dar şi ale tuturor împăraţilor şi generaţiilor lumii. Şi ale Ptolomeilor şi al lui Darius şi al lui Alexandru Macedon şi al lui Iuliu Cezar şi Pompei şi al Cleopatrei. Numai fila 21, cuprinde 35 de portrete, celebre, între care: Antipater Idumeu cu cei 4 feciori şi fata pe care a avut-o. Apoi Irod Aesculonit, Arhelau, Filip Tetrarhul etc. etc. Un splendid portret, acesta colorat, la Biblioteca Academiei, al lui Alexandru cel Mare.

Ne oprim cu înstrăiere care sînt uitate una mai mult decît alta. Ca bibliotecă Idumeu cu cei 4 feciori şi fata pe care a avut-o. Apoi Irod Aesculonit, Arhelau, Filip Tetrarhul etc. etc. Un splendid portret, acesta colorat, la Biblioteca Academiei, al lui Alexandru cel Mare.

El a fost făcut, dar personal, de către Mitropolitul Antim lui Constantin Brîncoveanu la 1709.

Apoi au urmat tragediile lor, pe care le ştim.

Iar sufletul meu, nu-şi va găsi pace pînă ce binecuvîntarea Intîlului Stător al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh TEODOSTIE Cernicanul, nu va cădea peste condeiul şi fruntea cernicanului Cristofor, pentru tipărirea şi reproducerea lor într-o ediţie monumentală, cum se cuvine.

Îată, în încheiere, titlul complet al acestui, cea mai mare operă a lui Antim, cel mai mare Mitropolit al Ţării Româneşti, în care printru al-

tele, celelalte harisme pe care i le-a dăruit Bunul Dumnezeu, este şi adevăratea şi spiritul critic de mare istoric universal, deoarece, ades, la anumite legende ale istoriei, sau chiar religioase ale, adnotează, smerit, cunosător şi logic, ca un „şi, iluminist dintre ortodocşi ce se află, şi se află. Titlul cărţii de pe fila 2 este așa: „Chipurile Vechilui şi Noului Testament, adecă obrazele oamenilor celor vestiţi ce s-a află în Sfînta Scriptură în Biblie şi în Evanghelie şi adunare pe scurt a istoriilor celor ce s-au făcut pe vremea lor, adevărînd a fişterădura viaţa şi faptele atîta a celor ce au vieţuit cu viaţă bună, cî şi a celor ce au vieţuit cu viaţă necuvioasă, începînd de la Adam şi pînă la Hristos, acum întîi într-acest chip alcătuită şi aşezată, prin multă nevointă şi osteneala presfinţitului mitropolit al Unroavlahiei Chir Antim Ivireanul” şi închinată a curerie, spre semn de dragoste adevărată, prealuminatului şi înaltului marelui domn şi obăduitoru a toată Ţara Românească Ion Constantin Brîncoveanu, Basarab Volevod.

Dat în vestitul oraş al Tirgoviştei, la anul de la zidirea lumii 7207 «1709» meseşi iulite, 1.”

După modesta noastră părere, ne aflăm în faţa uneia dintre cele mai interesante şi dintre cele mai mari opere şi de cultură, dar sigur, operă de artă, cu cele 518 portrete ale „obrazelor mari ale lumii”, nu numai ale smeritelor culturi româneşti, de care Apusul şi Lumea sa la cunoştinţă şi să se desfăteze duhovniceşte, ca dar din duhul smerit al ecumenicităţii Ortodoxiei, fiind act de acest „Durer”, român.

Mai pe larg într-un articol viitor.

Din învăţăturile Sfîntului Ioan Gură de Aur

(Continuare din pag. 1-a)

Marele predicator care şi-a dobîndit încă de timpuriu porecla „Hrisostom” sau „Gură de Aur” folosea o limbă simplă şi nemeşteşugită, în schimb avea atîta căldură şi atîta putere de convingere încît, răpiţi de frumuseţea cuvîntului lui, credincioşii care-l ascultau au ajuns să-l aplaudă în biserică. Nu-i mirare deci că în evlavia poporului român „Cuvîntul de învăţătură din ziua de Paşti” i-a păstrat Sfîntului Ioan una din cele mai calde mărturii de recunoştinţă.

În cele de mai jos reproducem şi noi trei fragmente din predicile Sfîntului Ioan şi anume din omiliile la epistolele Sfîntului Pavel. În general, tema lor e despre frica lui Dumnezeu.

Cînd e vorba să ajungem înaintea unui tribunal în care aşteptăm să dobîndim vreun cîştig de cauză pentru vreun interes trecător, atunci cei mai mulţi dintre noi alergăm pe la toţi cunoscuţii şi nu încetăm o clipă de a pune în mişcare pe toţi care ne-ar putea ajuta să cîştigăm procesul. În acelaşi timp, să recunoaştem sincer, cîţi dintre noi ne pregătăm să dobîndim cîştig de cauză în faţa lui Dumnezeu dacă, punem cazul ne-am afla în faţa acestei judecăţi nemertanice a lui Dumnezeu? Am alerga noi atît de mult pentru interesul nostru sau al semenilor noştri? Ori măcar rugăciuni adresate Atotputernicului vom şti noi să facem în așa fel încît să avem sufletul împăcat, în calitate de fii ai Lui, aşteptăm liniştiţi judecata Lui? De cîte ori ne-am făgăduit noi că ne vom îndrepta dacă vom scăpa din neazul de acum? Dumnezeu nu ne-a oprit şi nici nu ne-a îngustat în îndeletnicirile noastre. El ne îngăduie mereu... Dar pînă cînd?”

(Din Omilia I la II Tesaloniceni)

II

„Cine supără pe vreun rege te aşteptă să fie pedepsit mai aspru decît dacă ar supăra pe vreun om de rînd. Tot atît de firesc ar fi ca şi atunci cînd supărăm pe Dumnezeu şi vinovăţia noastră să fie mai aspru pedepsită decît dacă am greşi faţă de un semen oarecare. Şi totuşi, e îngrozitor să constatăm că de cele mai multe ori, noi, oamenii ne temem mai mult de oameni, care sînt numai semenii noştri, decît de Dumnezeu, căruia îi şi arătăm mai puţină cinste”.

„Să băgăm numai de seamă: cine săvîrşeşte păcatul desfrîmării îşi dă seama că Dumnezeu îl vede, dar se face că nu-i pasă de El, pe cînd dacă îl vede vreun om, îndată îşi înfrînează porîrile. Or, cel care procedează așa, acela nu numai că necinsteşte pe Dumnezeu, ci — ceea ce-i şi mai grav — unul ca acela dă dovadă că mai mult se teme de un semen al său, dar de Dumnezeu nu-i pasă deloc! Căci dacă-l vede cineva el e în stare să-şi stingă văpaia patimii celei nelegiuite, pe cînd dacă s-ar gîndi că-l vede Dumnezeu, atunci repede îşi dă seama că păcatul pe care-l săvîrşeşte nu-i numai o văpaie care dispăre imediat, ci înfîl şi înfîl faptu lui este o neruşinare şi o nelegiuire care se revarsă asupra lui Dumnezeu. Cînd se gîndeşte

că-l vede cineva, păcătosul îndată găseşte motiv să-şi înfrîneze nebulnia, dar la îndelunga răbdare a lui Dumnezeu, el nu are vreme nici să se gîndească! Tot așa stau lucrurile şi cu cel care-i pornit să fure ceva: de fapt, hotul îşi dă seama că face un rău, dar caută să se furişeze şi să înşele lipsa de grijă a semenului, ba caută chiar să se acopere atunci cînd alţii îl învinovăţesc; în schimb, de Dumnezeu, pe Care ştie că nu-L poate minţi şi nici înşela, nici nu-i pasă, nu-i dă nici o atenţie pentru că nu-L cinsteşte deloc, ca să nu mai vorbim că a uitat că Dumnezeu e Tatăl lui! Dacă orice rege sau dregător ne interzic să ne atingem de banul semenului nostru sau ne cer să-i dăm pînă şi propriile noastre bogăţii, ne executăm imediat, dar dacă Dumnezeu ne porunceşte să nu furăm sau să nu ne atingem de avutul altuia, pe El nu-L ascultăm! Oare nici măcar atîta nu observăm că prin astfel de fapte noi cîsting pe oameni mai mult decît pe Dumnezeu?”

„Nu vă plac astfel de vorbe? Vă supără? Arătaţi prin fapte cît de mult vă supără! Fugiţi de păcatele care se ascund în dosul lor, căci dacă veţi fugi de ele, atunci vorbele cum vor mai putea să vă supere? În fond, nu vorbeşte sinte cele supără pe om, ci faptele. Bine ar fi să vi le fi şi spus înainte, pentru ca să nu ajungeţi să vă săvîrşiţi astfel de fapte, de care să fim siguri că nu vom scăpa de a nu fi judecaţi la cea de a doua venire a Domnului!” (Din Omilia I la Epistola către Filimon)

III

„Pînă cînd ne vom tot plînge de sărăcie? pînă cînd ne purtăm ca nişte cerşetori? Nu așa fraţilor! Adevărul sărac nu-i cel care n-are nimic, ci cel care are prea multe dorinţi! Bogat nu-i cel care are bunătăţi, ci mai curînd cel care nu duce lipsă de nimic. Ce ţi-ar folosi, omule, dacă ai stăpîni toată lumea şi în schimb ai petrece plîngîndu-te mereu de grijă şi de întristări? Voinţa şi cugetul nostru liniştit sînt cele care fac pe cineva cu adevărat bogat ori sărac, iar nu prisosul sau lipsa lor! Sărmane om! Vrei într-adevăr să ajungi bogat? Dacă vrei, acest lucru e destul de uşor şi nimeni pe lume nu te poate opri; dispreţuieşte bogăţiile lumii, scoate-le așa cum sînt: o nimica toată. Alungă din inima ta dorinţele nesătule şi ai să vezi că vei avea de toate!”

„Cine nu vrea să se îmbogăţească, acela a adunat deja destul; cine se teme mereu că va sărăci, acela-i pierdut! A te tot tînguî atîta vreme cît eşti sănătos, așa ceva e o boală cu adevărat mai grea decît curajul celui ce îndură cu usurinţă lipsuri şi dureri. Dacă nu poţi răbda lipsurile şi necazurile şi te crezi sărac chiar şi cînd ai de toate, așa ceva este culmea sărăciei, după cum cel ce întîmpină cu inima liniştită lipsurile şi nenorocirile acela trăieşte adevărat bogătie. De ce te temi mereu de sărăcie? Întreabă pe toţi cei care au trecut din viaţa aceasta şi vei vedea cîta dreptate avea înţeleptul tînd a zis: „Cine a nădăduit spre Domnul şi s-a ruşinat? Cine a petrecut în frica Lui şi a fost părăsit?” (Is. Sir. II, 10).

Vocația sau chemarea la preoție

Fiecare om are o chemare, o anumită plăcere pentru săvârșirea unei lucrări, pentru o anumită slujbă sau pentru o anumită stare de viață.

Preoția creștină fiind o participare concretă și efectivă la preoția lui Hristos, e o slujbă plină de răspundere, de aceea pentru primirea ei e necesară o pregătire corespunzătoare, dar mai ales o specială chemare (vocație) din partea lui Dumnezeu.

Chemarea la preoție este o lucrare a lui Dumnezeu, neînțeleasă de firea omenească, prin care unii oameni sint aleși de Dumnezeu, dintre cei mulți, pentru slujirea preoțească primind totodată și darurile cerești care sint necesare pentru împlinirea cu toată vrednicia a unei asemenea slujiri.

Unii zic că vocația, sau chemarea la preoție, nu e altceva decât practica iubirii, adică împlinirea poruncii care ne obligă să-L iubim pe Dumnezeu, pentru El însuși, iar pe aproapele nostru pentru Dumnezeu. Orice vocație are ca obiect practicarea în mod cât mai corespunzător și mai desăvârșit a acestei îndoite iubiri (D. Mercier, La vita interiore, Milano, ed. a III-a, 1938, p. 266).

Sf. Apostol Pavel ne dă o definiție sau o descriere a vocației în epistola către Evreii, fiind zice: „Căci orice arhierie, fiind luat dintre oameni, este pus pentru oameni, spre cele către Dumnezeu, ca să aducă și jertfe pentru păcate” (5, 1). În aceste cuvinte ale Sf. Pavel expresia „fiind luat dintre oameni” nu înseamnă altceva decât vocația sau chemarea pe care Dumnezeu o face atunci când alege dintre oameni pe cei pe care îi vrea să-I fie preoți. Restul cuvintelor din textul Sf. Pavel se referă la așezarea celui ales în treapta preoției împreună cu obligațiile care îi revin prin așezarea în această treaptă.

Cunoscând demnitatea, măreția și sublimitatea preoției înțelegem că chemarea pentru o atît de înaltă slujire nu poate fi decît de la Dumnezeu. Numai Dumnezeu poate face această alegere sau vocație, numai El are dreptul să-și aleagă lucrătorii, numai El are dreptul să cheme pe cei pe care îi vrea, cînd vrea și de unde vrea. De altfel Sf. Pavel afirmă cu tărie acest adevăr cînd zice: „Și nimeni nu-și ia singur cinstea aceasta, ci dacă este chemat de Dumnezeu, după cum și Aaron” (Evrei, 5, 4).

Cu privire la vocație sau la chemarea unor persoane în slujba preoției, făcută de Dumnezeu, avem nenumărate exemple din V. și N.T. Astfel avem alegerea lui Levi (Num. 1, 49—50) și a lui Aaron (Ieșire, 28, 1 și urm.).

Mintuitorul însuși a avut o chemare, după cuvîntul Sf. Pavel care zice: „Așa și Hristos nu s-a preaslăvit pe Sine însuși, ca să se facă arhierie, ci Cel ce a grăit către El: Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut. În alt loc se zice: Tu ești Preot în veac după rînduiala lui Melchisedec” (Evrei, 5, 5—6).

Mintuitorul își alege Apostolii după cum voințește, spunîndu-le limpede: „Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi și v-am rînduit să mergeți și roada să aduceți, și roada voastră să rămînă, ca Tatăl să vă dea orice-I veți cere în numele Meu” (Ioan, 15, 16).

Cred că cel mai edificator fapt cu privire la vocație nu este relatat de Sf. Evangelist Matei (19, 16—21), cu tînărul cel bogat care l-a întrebat pe Mintuitorul că ce bine trebuie să facă, ca să aibă viața veșnică. Mintuitorul îi spune să păzească poruncile. Tînărul îi răspunde Mintuitorului că toate poruncile le-a păzit din tineretele lui, ce-i mai lipsește. Atunci Mintuitorul ne spune Sf. Evangelist Marcu — (10, 21), privind la el cu drag, i-a zis: „Un lucru îți mai lipsește: Mergi, vinde tot ce ai, dă săracilor și vei avea comoară în cer; și apoi luînd crucea, vino și urmează Mie”. Și ne spune în continuare Evangelhia, că tînărul la auzul acestor cuvinte s-a întristat și a plecat, căci avea multe bogății.

Mulți filcitori ai Sf. Scripturii vîd în privirea plină de dragoste cu care Mintuitorul a învățat pe tînăr, și în chemarea pe care i-a făcut-o, un semn al vocației la apostolat, chiar dacă tînărul n-a răspuns acestei chemări.

Cu privire la chemare sau vocație, să ne mai reamintim și faptul alegerii de către Sfinții Apostoli a unui nou apostol în locul lui Iuda. Sf. Apostoli s-au rugat atunci printr-o frumoasă și simțită rugăciune, zicînd: „Tu, Doamne, care cunoști inimile tuturor, arată pe care din acești doi l-ai ales, ca să ia locul celui slujirii și al apostoliei din care Iuda a căzut, ca să meargă în locul lui” (Fapte, 1, 24—25). Cei puși înaintea erau Barsaba și Matia. Trăgînd sorți, sorțul a căzut pe Matia, și s-a socotit cu cei unsprezece Apostoli.

Sf. Pavel în mai toate epistolele lui se numește pe sine „Apostol chemat”.

Rezultă deci clar că pentru slujba preoției e necesară o chemare specială făcută din partea lui Dumnezeu, o vocație.

În V. Testament preoții aveau misiunea de a pregăti sufletele pentru venirea lui Mesia, în N.T., preoții au îndatorirea de a continua și perpetua preoția lui Iisus Hristos, singurul și veșnicul preot, fiindcă ei propovăduiesc în numele lui Hristos (II Cor. 5, 20).

Cunoscînd, Mintuitorul, instabilitatea și frăgezimea naturii omenești, a înălțat preoția la rangul de taină, Taina Preoției. După cum nu poate exista credință religioasă fără preoție, tot așa nu poate exista preoție fără alegere sau chemare de sus. Splendoarea și măreția preoției V.T. ne este prezentată într-o formă deosebit de aleasă în „Înțelepciunea lui Iisus Sirah”, cap. 45, preoție care a fost numai o palidă iocană a preoției Noului Testament.

Pentru faptul că preoția este o chemare cerească sădită de Dumnezeu în inima celui chemat, ea trebuie să se cunoască după anumite semne, care sint ale vocației sau ale chemării la preoție.

Vocația constă în împlinirea unor anumite condiții, anumite aptitudini și calități dintre care unele înăscute, care nu pot lipsi, prin care se recunoaște chemarea: cucernicia, altruismul, iubirea față de aproapele, stăpînirea de sine, smerenia, decența în vorbe și fapte, generozitatea, noblețea, frica de Dumnezeu, iubirea de părinți. Candidatul la preoție trebuie să fie distins și prin calitățile lui morale, prin rivna lui în cercetarea cuvîntului dumnezeiesc al Scripturilor (...), ideal ce trebuie să ardă în sufletul lui pentru preoție și identificarea lui cu ucenicii lui Hristos (Apostolat social, vol. IV, p. 9).

Se poate spune despre cineva că are vocație sau chemare de sus atunci cînd e stăpînit de gîndul și de dragostea curată de a deveni preot, cînd simte o plăcere în a se ruga, a participa la slujbele religioase; nu-i plac lucrurile zgomoate, îi place meditația, se sposedește și se împărtășește regulat, e plin de iubire și jertfelnicie pentru alții, dă dovadă de puterea de muncă necesară pentru a-și însuși știința teologică.

Un tînăr care are vocație se va simți să se supună și să asculte de cei mai mari și va încerca zi de zi să-și modeleze chipul după „Chipul” preoției marilor păstorilor de suflete.

În afară de latura spirituală a formării preotului, tînărul cu vocație va fi însușit și de înaltele idealuri ale omenirii de azi, să fie apostol al iubirii și al păcii, în rivna de a sluji Biserica și Patria.

Celui chemat la preoție îi sint adreseate cuvintele Domnului: „Eu te voi învăța calea înțelepciunii și te voi purta pe căile dreptății. Cînd vei merge, pașii tăi nu vor șovăi, și chiar de vei alerga, nu te vei poticni” (Pilde, 4, 11—12). Aceeasi idee este exprimată prin cuvintele profetului: „Nu te teme, căci eu sint ajutorul tău” (Is. 41, 13).

Cel chemat la preoție să se roage mereu cu cuvintele psalmistului: „Căile Tale Doamne, arată-mi, și cărările Tale mă înșălează, cîntările, rugăciunile, și actele liturgice. Sfința Liturgie sfințește pe credincioși în două moduri: a. purificînd sufletele și pregătindu-le să primească cu vrednicie Sfînta Euharistie, și b. prin simbolismul acesteia rînduiesc. Sfința Liturgie este interpretată de Nicolae Cabasila în

Pr. Al. Moisiu

Nicolae Cabasila, Tilcuirea dumnezeieștii Liturghii și Despre viața în Hristos, Carte tipărită cu binecuvîntarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul B.O.R., Traducere, studiu și note de Pr. Prof. dr. Ene Braniște și Pr. Prof. dr. Teodor Bodogae, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, 1989, p. 299.

Nicolae Cabasila este unul dintre reprezentanții de seamă ai culturii și spiritualității bizantine din secolul al XIV-lea.

Datorită veritabilei sale trăiri religioase, ca și dreptei apărări a credinței adevărate în fața eterodoșilor, dar și pentru operele sale teologice Biserica Greciei a trecut — în anul 1982 — pe Nicolae Cabasila în rîndul sfinților.

Cele mai importante dintre scrierile marelui teolog bizantin sint: „Tilcuirea dumnezeieștii Liturghii” și „Despre viața în Hristos”. Prima lucrare a fost tradusă, din limba greacă în românește, de pr. prof. dr. Ene Braniște iar a doua de P.C. pr. prof. dr. Teodor Bodogae tipărindu-se separat în anul 1946 la București și Sibiu. Apreciindu-se deosebit de favorabil aceste două opere în lucrarea pastoral-misionară și teologică în Biserica noastră și epuizîndu-se de mult prima ediție s-au tipărit ambele opere într-un singur volum, deoarece ele se află într-o relație de complexitate.

„Tilcuirea dumnezeieștii Liturghii” este cea mai profundă, completă și celebră dintre toate tilcurile liturgice clasice ale Ortodoxiei. În această lucrare Nicolae Cabasila aduce pe lingă cultura sa teologică și o aprecieabilă cultură profană, clasică.

Autorul acestei erminii s-a inspirat în elaborarea acestei lucrări din izvoarele Revelației divine: Sf. Scriptură și Sf. Tradiție. Citatele biblice abundă în cursul acestei tilcuri liturgice. Se întîlnesc în paginile ei ample texte din operele Sfinților Ioan Gură de Aur, Chiril al Ierusalimului, Ioan Damaschin, Grigorie Palama și alții. Tot profunda cunoaștere a Liturghiei ortodoxe, precum și a liturghiei romane de către autor.

Sfința Liturgie are în săvîrșirea ei un dublu scop: sfințirea darurilor liturgice și sfințirea credincioșilor.

Sfințirea credincioșilor, care participă la dumnezeiasca Liturgie, se împlinește prin: citările, cîntările, rugăciunile, și actele liturgice. Sfința Liturgie sfințește pe credincioși în două moduri:

a. purificînd sufletele și pregătindu-le să primească cu vrednicie Sfînta Euharistie, și b. prin simbolismul acesteia rînduiesc. Sfința Liturgie este interpretată de Nicolae Cabasila în

dublu ei aspect: de mijloc sfințitor și de actualizare a icoanei Mintuitorului Hristos. Autorul insistă în această tilcuire liturgică asupra a trei probleme fundamentale. Sfința Liturgie nu este numai o jertfă de cerere ci și de mulțumire. — Participarea celor răposați la roadele jertfei euharistice. — Epicleza.

Explicarea ce se face Sfinței Liturghii, în cele 53 de capitole ale lucrării, este o tilcuire profundă, este o sondare a sensurilor adînci, duhovnicești ale rugăciunilor pe care preotul le rosteste în taină și a actelor liturgice săvîrșite.

Sfința Liturgie este redată de Nicolae Cabasila ca mijloc și mediu al progresului vieții spirituale și a sfințirii omului, dar și ca formă de reprezentare sau actualizare a iconomiei Mintuitorului. „Biserica este întru chip simbolic, ci ca mădularile în taină, ca ramurile în rădăcina plantei sau, precum spune Mintuitorul ca mlădițele în viață” (p. 87).

În cuprinsul Sf. Liturghii se realizează o înaintare ascendențială spre împărtășirea credincioșilor cu dumnezeieștii Taine. Pentru aceasta prima parte a Liturghiei are un rol pregătitor: citirile biblice din cadrul Sfinței slujbe „ne pregătesc și ne curățese mai dinainte pentru sfințirea cea mare a Sfințelor Taine” (p. 62). În această slujire preotul sau arhierul se slujește de cuvinte sfințitoare și de aceea jertfa liturgică se numește „jertfa cuvîntătoare” (p. 110).

Prin această lucrare Cabasila a oferit cea dintîi și cea mai temeinică apologie a epiclezei euharistice (p. 20).

„Tilcuirea dumnezeieștii Liturghii” este o lucrare cu caracter irenic, un tratat dogmatic al Liturghiei.

Partea a doua a volumului pe care-l prezentăm cuprinde valoroasa lucrare a spiritualității răsăritene: „Despre viața în Hristos” (p. 115—296). P.C. pr. prof. dr. Teodor Bodogae prefațază traducerea cu un condensat studiu introductiv.

„Despre viața în Hristos” este o lucrare „unică și de largă circulație spirituală” în care este descris procesul de naștere și de creștere în Hristos cu ajutorul Sfințelor Taine. Aceasta este cea mai prețioasă lucrare de mistică liturgică sau sacramen-

tală ortodoxă. Autorul ne înfățișează adevărul despre viața harică sau spirituală care ni se împărtășește prin Sfințele Taine și ne unește progresiv cu Hristos. Dumnezeu caută pe om pentru a-și însuși roadele jertfei mintuitorului a Domnului Hristos, iar omul — în mod firesc — îl caută pe Dumnezeu Ziditorul, căci are chipul Său. Viața cea nouă în om se realizează pe înlăturarea distanței dintre noi și Dumnezeu și pe crearea capacității de a primi harul dumnezeiesc și de a lucra potrivit voii lui Dumnezeu. Pentru ca omul să dobîndească fericirea cea adevărată este chemat să-și îndemne mintea și simțirea spre voia lui Dumnezeu. Această lucrare se poate realiza prin dragostea și prin faptele noastre bune.

Nicolae Cabasila care a dus o viață de închinător evlavios în cadrul Sfinței Liturghii precum și în atmosfera lucrării harice a Sfințelor Taine era convins că „omul prin natură, prin voință și prin rațiune caută pe Hristos, întrucît așa o cere înșuși umanitatea lui Hristos (p. 118).

Lucrarea este structurată în șapte cărți care formează trei părți: 1. Introducere rezumativă unde autorul subliniază adevărul că viața în Hristos se dobîndește prin Sfințele Taine. A această viață este în același timp dar de sus și rezultat al strădaniilor noastre: „Noi nu sintem cei ce ne-am mișcat sau ne-am ridicat mai aproape de Dumnezeu, ci Domnul însuși este cel ce s-a coborît și a venit la noi. Căci nu noi am căutat pe Domnul, ci El ne-a căutat pe noi...” (p. 137). Sfințele Taine, sint „casa și poarta cerului”, prin Sfințele Taine oamenii ajung Dumnezeu și fii ai lui Dumnezeu. Atît este de mare puterea Tainelor lui Dumnezeu, încît întrece și stelele de pe cer” (p. 139).

2. Partea a II-a (cărțile II—V) arată aportul Sfințelor Taine la realizarea vieții în Hristos. Autorul tratează despre cele trei Sf. Taine ale inițierii: Botez, Mirungere și Sf. Euharistie. Aceste Taine sint expuse în perspectiva lor practic bisericească, prin acestea înscriindu-se în principiul ciclic al nașterii, dezvoltării și umirii sufletului cu Dumnezeu.

Botezul este începutul existenței, este descoperirea chipului divin sădit în noi și reaprinderea dorului după Dumnezeu. Rода sa principală este cunoașterea directă ce conduce la reactivarea dragostei și a dorului după Dumnezeu.

Mirungerea este simbolul arătării Mintuitorului Hristos în lume, prin care creștem și ne întărim în virtuți. Sfințul Mir împărtășește creștinilor „darul evlaviei și al rugăciunii, al dragostei și al înțelepciunii” (p. 188).

Sfința Euharistie este culmea vieții în Hristos. Autorul insistă asupra transformării care se operează în om prin încorporarea lui Hristos în noi și a noastră în El. Afinitatea care se stabilește este cvazi-fizică, iar noi devenim mădulare ale trupului tainic al Domnului și copii iubiți ai lui Dumnezeu. Viața noastră se mișcă după bățile inimii lui Hristos. Nicolae Cabasila scrie despre realismul euharistic care are ca urmări: sfințenia omului în trup (p. 220) și repunerea lui în starea lui primordiale.

Partea a treia (cărțile VI—VII) este evocată contribuția omului în opera de mîntuire. Dacă prin Sfințele Taine dobîndim viața în Hristos, prin strădania propriei ne-o aducem și ne-o păstrăm. Autorul redă dificultățile și bucuriile sufletete ale luptei duhovnicești și ale urcușului spre Dumnezeu cu adîncă finețe psihologică. Cabasila îndeamnă la o permanentă cugetare la legea Domnului. Căci voința omului — prin gînduri bune — reușește să alunge treptat ademenirile și patimile rele, formînd astfel deprinderi bune.

Autorul înfățișează o frumoașă și profundă tilcuire a celor nouă fericiri (p. 248—264).

Lucrarea „Despre viața în Hristos” se încheie cu o recapitulare a principalelor idei forță pe care Cabasila le-a tratat în cuprinsul celor 165 de pagini.

Lecturarea atentă și evlavioasă a acestor două valoroase piese ale literaturii post-patristice pot fi lumini călăuzitoare și îndemnătoare pentru clerul și credincioșii de astăzi spre o autentică trăire a mesajului evanghelic.

Preot Ilie I. Țintă,

Ploiești

Pr. asist. Nicolae Dura

Amintiri despre activitatea misionară a episcopului Dr. ANDREI MAGIERU

În luna mai 1990 s-au împlinit 30 de ani de cînd vrednicul Episcop al Aradului Andrei Magieru își doarme somnul de veci în cripta de la mănăstirea Hodoș-Bodrog. I-am fost fiu duhovnicesc, păstoriind atunci în parohia Baștea jud. Hunedoara. În cîrînd voi aniversa vîrsta octogenară. Despre distinsul meu ierarh cu ocazia acestei aniversări dooresc să scot în evidență îndeosebi activitatea misionară ce a depus-o în cei 24 de ani de arhierie la istorica Eparhie a Aradului.

În Telegraful Român din 1 iunie a.c., prot. Dr. Gheorghe Lițiu scoate în evidență misionarismul religios depus chiar din primii ani de acest harnic păstor duhovnicesc, publicînd diferite articole în rev. „Biserica și Școala” în special mai mult predici. S-a îngrijit de asemenea de catehizarea tineretului din școlile primare și secundare. Însă cea mai mare atenție a avut-o pentru misionarismul ortodox, publicînd în anul 1946 un „Statut pentru Organizarea acestor preocupări duhovnicești”, de aplicare a doctrinei noastre bisericești în mijlocul enoriașilor din Eparhie. În afara misiunii de predicare a cuvîntului bisericesc la Sf. Liturgie, obișnuia deseori să oficieze și vizite canoniche în Eparhie. Știm că în anul 1949 în patria noastră s-a făcut o reformă administrativ-teritorială, transformîndu-se județele patriei în regiuni iar plășile în raioane. Cu acest prilej regiunea Hunedoara a fost arondată la Eparhia Ara-

dului. Era prin anul 1952, cînd Episcopul de duloași amintire Andrei Magieru a hotărît să-și cunoască personal mai bine și credincioșii din acest tînut istoric al huniazilor. Îmi revine pregnant în amintire cînd în luna iunie 1952 am avut deosebită satisfacție sufletească, să primesc în parohie vizita canonică a acestui merituos Episcop însoțit de protopopul Chiffa Teofil din Deva, precum și de vrednicul arhidiacon — ceremonial Gh. Dărău, a cărui voce de bariton concura cu aceea a neuitatului cîntăreț clujan de operă, Ștefănescu Goangă. Neuitatul ierarh a hotărît atunci la vîrsta de 61 de ani să viziteze toate bisericile din cuprinsul jud. Hunedoara fără a face vreo intrerupere. Astfel în lunile iunie și iulie 1952 a reușit să ducă cuvîntul evanghelic în toate cele 6 protopopiate și anume: Deva, Hunedoara, Brad, Orăștie, Hațeg și Petroșani.

Se deplasa din sat în sat cu mașina Episcopiei însoțit de protopopul respectiv și diaconul amintit și în fiecare biserică se oficia un Te-deum și era urmat apoi de cuvîntul misionar al ierarhului.

Tînutul Hunedoarei este mai mult deluros și muntos. În unele sate, mai ales din tînutul pădurenilor, nu putea urca cu mașina pînă la biserică. Atunci Ierarhul Andrei mergea pe jos sprijinîndu-se în toiagul chiriarhal. Uneori apela la cite un car cu boi sau căruță cu cai; au fost locuri cînd a trebuit să urce pînă la

biserică călare pe un cal, căci în aceste tînuturi hunedorene sfințele locașuri sint construite de obicei pe dealuri numite „cucă”, pentru că atunci cînd se va bate toaca sau se vor suna clopotele să se audă în tot satul, cît mai departe. Pronia cerească ia ajutor episcopului Andrei ca în cele două luni să viziteze peste 200 de sate din cuprinsul acestui județ și drept mărturie despre acest misionarism special este și semnătura arhierescă pe prima pagină a Evangeliiilor din parohiile vizitate. După această vizitație canonică am stat la sfat cu credincioșii mei din parohia Baștea, unde păstorem în acea perioadă și mi-au mărturisit, în special cei vîrstnici, că ei n-au auzit vrednată de un ierarh ortodox să fi întreprins astfel de vizite canoniche prin acele sate de prin văile munților. Îmi amintesc cu duioșie cînd eu cu toată suita clericală ne îndreptam pașii spre biserică Baștea, ierarhul Andrei s-a oprit la jumătatea de drum și mi-a spus pînăntese: „Fiule cînd te învrednicește Dumnezeu să vii și să oficiezi Sf. Liturgie la această biserică așezată în virful dealului, se poate afirma atunci c-ai săvîrșit două laude dumnezeiești nu una”. Am socotit nimerit să scot în evidență și această latură misionară a acestui devotat ierarh român și mare patriot din Eparhia Aradului, cu prilejul aniversării morții sale din anul 1960.

Preot Ic. Stavrofor

Simion Ganța

ÎN PROBLEMA UNIRII

Înainte de al doilea război mondial, prin anii 1936—37, find elev la seminar, am luat pentru prima dată cunoștință despre așa-numita „Unirea cu Roma” petrecută în anul 1700 și săvîrșită de către o parte din clerici Bisericii noastre străbune din Ardeal.

Gîndeam atunci cu mîntea unui adolescent de 15 ani și-mi adresam singur cîteva legitime întrebări, din care mai spicuesc acum cîteva.

1. De ce oare, după Marea Unire a țărilor române nu s-a realizat și unirea din sînul Bisericii ortodoxe române de peste munți, așa precum o cereau noile vremi?

2. N-au înțeles ierarhii români ai Bisericii greco-catolice că nu mai există nici o rațiune de a rămîne mai departe pe o poziție diferită de cea pe care au avut-o cu frații lor pînă în anul 1700?

3. Pentru ce ezită și întîrzie să facă pasul hotărît acum cînd bucuria cea mare este trăită la maximum de toată suflarea românească?

4. Nu știu acești ierarhi și preoți uniți ce rol a jucat Biserica străbună ortodoxă în fața puhoielor barbare și a semilunei turcești?

Dar... mi s-a șoptit pe vremea de atunci că unii politicieni români din Ardeal sint greco-catolici și din rațiuni politice mai întîrzie acest proces al revenirii la matcă...

A venit și al doilea război mondial, care s-a terminat așa precum știm cu toții și revenirea greco-catolicilor din țara noastră s-a făcut în anul 1948 sub păstoria patriarhului Justinian, ajutat probabil și de conjunctura politică, repetîndu-se oarecum invers actul din 1700.

Se crease impresia că lucrurile merg bine, cu unele greutăți la început de drum. Nu eram în stare de libertate și nu am urmărit la fața locului cum a decurs această acțiune, ci mă aflam la închisoarea Jilava, unde eram informat de studenți teologi, preoți sau alte persoane arestate și interesate de această problemă. În toamna anului 1949 tot în Jilava fiind, am stat cîva timp în cameră și cu un preot greco-catolic arestat și el. În anul 1951, am stat în aceeași cameră cu episcopul romano-catolic de Alba Iulia, pe nume Marton Aron și cu doi călugări franciscani de prin Moldova, pe nume Ion Matei și Ion Robu.

Cu toți aceștia am purtat îndelungi discuții și cu alți preoți ortodocși arestați și de la ei am aflat, printre altele, că preoții ortodocși trimiși în Ardeal în fostele parohii unite se purtau în general bine și dacă preotul greco-catolic nu revenise în sînul Bisericii mame și era lipsă din parohie, cel ortodox a căutat să se îngrijească de familia preotului plecat, să o ajute și apoi, încet, cu tact pastoral a reușit să-și apropie credincioșii.

După 4 decenii de unire în cadrul aceleiași Bisericii ortodoxe, după ce unii din vechii uniți au murit, iar cei tineri n-au cunoscut altă Biserică decît pe cea ortodoxă, ne apare cu totul negîndit bine faptul că, după marea bucurie ce ne-au oferit-o tinerii noștri eroi la sfîrșitul anului 1989 și cînd, poate mai mult ca oricînd, în istoria milenară a poporului român, ni se cere unite în gînd și în simțire, apar oameni care vin să deschidă o rană pe care noi o socoteam complet închisă. Ba mai mult decît atât, ne-a ajuns la ureche vestea că au început să treacă la acțiunile de învrăjpire prin Ardea-

(Continuare în pag. a 4-a)

